

Хачатрян, М.В. Політичні права жінок у процесі становлення громадянського суспільства [Текст] / М.В. Хачатрян // Права людини як критерій морального виміру політики і державної влади : збірник тез доповідей за матеріалами міжвузівських студентських наукових читань, присвячених 57-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (8 грудня 2005 року). - Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 56-58.

3. Декларация Рио-де-Жанейро по окружающей среде и развитию от 14.06.1992 // <http://www.rada.gov.ua/proza.htm>.

4. Картахенський протокол про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття від 12.09.2002 // <http://zakon.www.rada.gov.ua>

5. Конвенція ООН про біологічне різноманіття від 05.06.1992 // <http://zakon.www.rada.gov.ua>

6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про перелік видів діяльності та об’єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку” від 17 вересня 1996 р. № 1147 // <http://zakon.www.rada.gov.ua>.

7. Біотехнологія: вступ у науку майбутнього / Автор-укладач В.В. Россіхін – Харків: Колорит, 2005. – 288 с.

8. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні та практичному використанні генетично модифікованих організмів” // <http://www.rada.gov.ua/proza.htm>.

М.В. Хачатрян

Кіровоградський юридичний інститут

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОЛІТИЧНІ ПРАВА ЖІНОК У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Впродовж останнього десятиліття ХХ століття відбулися значні зміни в історичному, міжнародному та правовому статусі України. Тобто почався новий етап розбудови правової держави, змістом якого є створення громадянського суспільства, в якому діяльність держави визначається спрямуванням на забезпечення прав і свобод людини. Громадянське суспільство сьогодні складається із множинності міжособистісних відносин і соціальних сил, які об’єднують дане суспільство чоловіків і жінок без безпосереднього втручання й допомоги держави. Мається на увазі правова гарантованість природних і цивільних прав і свобод людини, економічна незалежність громадян від держави, самоуправлінські початки в діяльності об’єднань і організацій, їхній контролюючий вплив на державні структури.

Серед суб’єктів громадянського суспільства особливе місце займають жінки. Для України, де доля жіночого населення істотно перевищує чоловічу й має тенденцію до збільшення, соціальний статус і суспільна роль жінок представляється подвійно. Жінки, що виносять на своїх плечах всі тяготи післяреформеного лихоліття, що зберігають залишки духовності й морального початку в суспільстві, не мають ніякого істотного впливу на політичний процес у своїй країні, дуже слабо представлені в структурах державної влади, в органах місцевого самоврядування. Їхній голос не враховується при прийнятті тих державних рішень, які стосуються всіх жінок без винятку. В економічній

сфері розміри жіночого бізнесу істотно поступається чоловічому, але безробіття має, як правило, жіноче обличчя. Навіть у сфері культури, тобто в галузі, найбільш близькому світосприйняттю й психології жінки, панує жорсткий чоловічий стиль і погляд на світ. Виникає цікавий парадокс: складаючи більшу частину населення України, жінки не мають реальної можливості повною мірою брати участь у прийнятті рішень, що визначають як умови їхнього власного життя, так і становище сімей і майбутнє країни.

Тому в українській історії й політичній культурі варто шукати причини тих проблем і труднощів, які супроводжують сьогодні процес становлення громадянського суспільства, включаючи такий його важливий аспект, як політичне самовизначення жінок. Разом з тим, як показують результати порівняльних досліджень, запровадження загального виборчого права й на Заході не стало способом вирішення всіх проблем, хоча жінки розглядали це завоювання і як символ політичної свободи, і як засіб досягнення економічної й соціальної рівності. На ділі ж виявилось, що далеко не всі жінки користувалися виборчим правом, і зараз у багатьох країнах світу у виборах бере участь менше жінок, ніж чоловіків. Це свідчить про те, що реальною перешкодою до рівності між чоловіками и жінками є не право голосу, а більш глибокі соціальні розбіжності, що обмежують діяльність жінок тільки сім'єю і господарськими справами. Зменшення соціальних розбіжностей між статями набагато сильніше позначається на політичній активності жінок, ніж що-небудь інше. Але проблема підвищення соціального статусу жінок – це проблема державного масштабу, що включає такі складові як відповідний прибуток, престиж, освіта, можливості професійного зросту й висхідної вертикальної мобільності, включаючи політичну діяльність і участь в органах державної влади та управління.

На думку багатьох спостерігачів, здивування викликає не саме по собі низьке представництво жінок у вищих ешелонах політичних організацій, а та повільність, з якою змінюється це становище. У сфері бізнесу чоловіки продовжують утримувати монополію на вищі пости, однак жінки в цей час частіше, ніж коли-небудь, намагаються її порушити. У сфері політики цього поки не відбувається, незважаючи на той факт, що практично всі політичні партії сьогодні номінально зобов'язуються надавати чоловікам і жінкам рівні можливості. Фактори, які перешкоджають жінкам просунутися в економіці, мають місце й в галузі політики. Для того, щоб піднятися на вершину політичної організації, як правило, необхідно затратити великі зусилля й час, які жінки, що звичайно несуть на собі тягар домашніх турбот, рідко можуть виділити. Але цілком імовірно, що існує й інша причина. Адже саме на політичній арені можна досягти максимальної влади, можливо,

саме тому чоловіки не бажають розлучатися зі своїм домінуючим становищем у цій сфері.

У чому ж причини настільки невтішного підсумку багаторічної боротьби жінок за рівноправність?

По-перше, серйозною перешкодою до рівноправності жінок у політиці й в інших сферах громадського життя є консервативні й патріархальні настанови не тільки масової свідомості, скільки свідомості пануючої еліти в усіх її складових; по-друге, немає єдності й згоди в рядах самого жіночого руху; по-третє, у рядах жіночих рухів, та й у суспільстві в цілому занадто мало яскравих особистостей, здатних і словом, і справою переконувати в необхідності суспільної підтримки боротьби жінок за справжню рівноправність.

Звичайно, проблема доступу жінок до політичної кар'єри цим не обмежується. Є й інші перешкоди й проблеми, що зустрічаються на цьому шляху – реалізації політичних прав, – політичне відчуження жінок від влади, мала зайнятість жінок в галузях, які ведуть до вищих щаблів державної служби, що керують посадами у політичних партіях, виконавчих, судових органах, військових відомствах.

Тобто сьогодні складається нові політичні реалії, у яких немає поки ще місця жінці. Існує небезпека вкорінення неповноцінності жінок. У цьому випадку необхідна розробка спеціальних профілактичних і захисних заходів рівності в політичній сфері, спрямованих на реалізацію конституційного принципу рівних можливостей.

Таким чином, в інтересах суспільства ми повинні створити школи політичного лідерства для жінок, виховання жінок-лідерів, готових до політичної боротьби, оскільки без залучення жінок неможливі в повній мірі демократичні перетворення, усунення причин породження дискримінації. А також політично важливим є залучення жінок через партії та громадські організації в велику політику. Але цього може бути недостатньо. Необхідна допомога й з іншого боку – парламентських партій, готових встановити фіксовані квоти для жінок. Іншими словами, сьогодні необхідно проробити моделі вирішення жіночого питання різними партіями.

Аналізуючи вищесказане, ми можемо зробити висновок, що повинна бути гендерна симетрія в політиці, тобто рівноправне представництво чоловіків і жінок в органах державної влади й управління яка буде сприймається широкими верствами населення як ознаку посправжньому демократичного суспільства. Що ж стосується України, то така ситуація, що склалася після парламентських виборів 2002 року, дає всі підстави зробити висновок про те, що до дійсно демократичної держави й громадянського суспільства нам ще дуже далеко.

Література

1. Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення / В.Ф. Сиренко, В.І. Тимошенко, Т. І. Ковальчук та ін. – К., 1997. – С. 57.
2. Громадянське суспільство: ідеологія і реальність. – К., 1997. – С. 6-7.
3. Проблеми гендерної політики в системі місцевого самоврядування України – К., 2003. – С. 256-257.
4. Климова Л. А. Формування гендерної культури у державних службовців. – К., 2003.
5. Голованова Т. П. Об'єктивні передумови обумовленості формування гендерної рівності в Україні. – К., 2003. – 291 с.

О.В. Чечун

Українська академія банківської справи НБУ

ПРАВО ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ НА ВІЛЬНИЙ ТА ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК СВОЄЇ ОСОБИСТОСТІ

Проблема забезпечення всебічного розвитку дітей та молоді є досить актуальною, тому що на сьогодні ми можемо спостерігати низький культурний рівень дітей та юнацтва. В чому ж полягає проблема? Законодавчі та нормативно-правові акти, спрямовані на зміцнення моральних та етичних засад у суспільстві, захист моралі від негативного впливу культури насильства, жорстокості, порнографії, утвердження здорового способу життя фактично лише зазначені на папері і повністю не виконуються насправді. Хто винен у цьому? Конституція України встановлює, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Але не враховується виконання та належне забезпечення цих прав і свобод.

Тому на сьогоднішній день ми можемо спостерігати зростання кримінальних злочинів серед дітей та молоді, при чому кількість злочинів зростає з кожним роком. Внаслідок поширення серед неповнолітніх пияцтва, наркоманії, венеричних захворювань за даними МОЗ України під профілактичним наглядом перебуває: дітей віком до 14 років – близько 2 тис. та віком від 15 до 17 років – понад 13 тис. На диспансерному обліку з наркологічними розладами, обумовленими алкоголізмом та наркоманією перебуває: 1 тис. 300 неповнолітніх, з яких дітей віком до 14 років – понад 200 осіб, а з 15 до 17 років – понад 1 тис. осіб. Більш ніж 4 тис. неповнолітніх хворі на сифіліс. Ці цифри закликають до роздумів: в чому причина даного явища?

Перш за все, це поширення серед дітей та молоді відео-, аудіо-, друкованої продукції порнографічного змісту або ж елементами насильства, відвідування ними комп'ютерних клубів та Інтернет-кафе. Майже повсюдно неповнолітні відвідувачі грають у воєнізовані ігри,